

Denominibus dei

transulerunt de hebreo in grecum. postea ad la simachus et theodocion. postea fuit vulgata editio cuius autor ignoratur. et ob hoc sic quinta editio nuncupatur quasi sine autore. sexta vero et septima editionem. Origenes miro labore repperit et cum ceteris coparavit. Presbiter quoque hiero. trium linguarum peritus in latinum eloquium eandem scripturam convertit. cuius interpretatio merito ceteris antefertur. Nota autem quod ante incarnationem domini annis. cccc. xlv. prolo mei pbiladelphi septuaginta interpretes floruerunt. Post ascensionem domini centum et viginti quatuor annis ad la primus interpres ex hebreo in grecum floruit. Adriano regnante. Deinde post annos quinquaginta tres comodo regnante Theodocion. Deinde post annos xxx. sub severo Symachus. Deinde post annos xviii. quinta editio inuenta est hierosolymis. quae vulgata dicitur. quae eius autor ignoratur. Deinde post annos decem et octo sub alexandro. Origenes correxit. lxx. cum asterico et obelo. postea transtulit sine his. Hi omnes de hebreo in grecum transtulerunt in ecclesia primitiva multi fuerunt viri usque linguae scioli qui de greco in latinum transtulerunt sermonem. Hieronimus vero ultimo de hebreo in latinum transtulit.

De diuinationibus.

Diuinationis quinque sunt species. scilicet. **D**ante a matro quae in ea pualuit. cuius quatuor sunt species. scilicet. **N**igromancia quae est diuinatione facta. in cadaveribus mortuorum. **N**icromancia quod est mortuum et mancia quod est diuinatione **B**omancia quae est diuinatione in terra facta. a ge quod est terra et in circulo. **Y**dromancia ab ydor quod est aqua. ut in aqua pluuiali **A**eromancia diuinatione facta in aere. ut in coroplastinis circulis quasi aerimancia. **P**iomancia diuinatione facta in igne. a pir. id est. ignis. **D**aleficium est peritia per quam mulieres faciunt ligaturas aliquas in dantem alicuius vel comodum ut in crista galili et rana et imagine cere. **S**ortilegium est diuinatione facta per sortes vel huiusmodi fuit in veteri testamento. forte etiam vsi sunt apostoli ante aduentum spiritus sancti. **A**ugurium est ars diuinandi per garrum autem. **A**uspicium hoc per aspectum autem **P**restigium est per quod diabolicis illusionibus oculi hominum perstringunt ne possint cernere quod verum est ut faciunt incantatores **S**unt et alii modi diuinandi quos diabolus adinuenire non cessat

Nariolus diuinat circa aras idolorum nefarias preces emittens et funesta sacrificia offerens. hi dicunt etiam inspicere fibras circa aras per cognoscendis futuris. **E**dictores diuinat ex somniis. **D**alefici imolant pueros demoniis vel saltim lustrant. **P**hitones sunt veteri loquuntur per quos loquitur spiritus malignus. **P**hitonissa. id est. veteri loquuntur. **D**iuin idicunt aruspices. id est. astrologi inspectores **A**ruspices nuncupantur quasi horarum inspectores. dies et horas in agendis custodiunt. **H**i etiam extra. id est. intestina pecudum inspicunt et ex eis futura predicunt. **U**n dicunt extipices. **A**strologi in astris auguriant. **G**enitaliatici alias genitalici dicuntur propter considerationem natalium dierum. **N**umagus hominum per duodecim signa celi describit. et per siderum cursum nascendum mores actus et euentus predicere conatur. **H**i vulgo dicuntur mathematici. quorum supersticio dicitur constellationis. **I**n interpretes etiam stellarum magi vocantur. et hi soli dicuntur mathematici. **H**oroscopi dicuntur quod horas natiuitatis hominum speculant diuerso et distanti fato **S**ortilegi dicuntur quod sub nomine fidei religionis quasi per quosdam sortium diuinationis sciam presentem aut per inspectionem quorum etiam scripturarum ut psalterii vel aliarum rerum futura predicunt vel occulta. **S**aliatores dicitur sunt quod dum eis membrorum aliquid per salierit sibi exinde prosperum vel aduersum aliquid significari dicunt. **H**is omnibus diabolus admiscet **E**st autem diuinatione supersticiosa inuestigatio futurorum.

De nominibus dei apud hebreos

Decem nomina **D**ebus nominatur apud hebreos **P**rimum est el quod alii deum alii ethimologia eius ponentes schiros. id est. forte interpretati sunt. **S**ecundum est **E**loy **T**ertium eloe quod yrrug in latinum deus dicitur. grece theophobos dicitur. id est. timor. inde tractum est deus quod est timor colentibus eum. **Q**uartum nomen dicitur sabaorb quod est latinum exercituum siue virtutum. **Q**uintum est elyon quod interpretatur excelsum **S**extum est eley. id est. quod est deus. **D**eus enim solus quod eternus est. quod exordium non habet. vere essentiae nomen tenet. **I**n copatione enim eius quod vere est quod incommutabilis est. quae mutabilia sunt **S**eptimum est adonay. quod generaliter interpretatur dominus. eo quod domine cuncte creature. **O**ctauum est **J**a quod in deo tantum ponitur. quod etiam in alia in nouissima sillaba sonat. **N**onum tetragramaton. id est. quatuor litterarum quod proprie apud hebreos in deo ponitur

Josb heu vai. he. i. duob. Ja que dupli
cata. ineffabile illud et gloriosum dei nos
men efficiunt. Decimū est saday. i. omipos
tes. qz oia pōt et oia ipius sūt q vbiqz sūt
¶ De expositione sacre scripture.

Quatuor modis

sacra scriptura exponit. s. histo
rice. **H**istoria est rei geste nar
ratio. ab historon quod est videre vel co
gnoscere qz apud veteres nemo scribeba
historia nisi qui interfuisset. **A**llegorice. t
Allegoria dicitur ab aleon quod est alienū.
et goge quod est dicere vel locutio. et est al
legoria qm p vnu factū indicat aliud factū
fm quod credendū est. **A**nagogice **D**icit
at anagoge ab ana qd ē sursum et goge vel
gogos qd est ductio q si sursum ductio. et est
qm p vnu factū datur intelligi id quod de
siderandū est. s. eterna beatorum felicitas
Tropologice **E**t dicitur tropologia a tro
pos quod est cōuersio. et logos quod ē ser
mo quasi sermo cōuersiu et cōuersus ad
informationē aie et bonorū morum. et est
quādo p vnum factū datur aliud intelligi
fm qd faciendū ē **H**istoria docz factū **T**ro
pologia faciendū. **A**llegoria credendum
vel intelligendū. **A**nagogia appetendū. s.
Litera gesta docet. quid credas allegoria
Moralis quid agas. quid speras anago
gia. **H**istorice hierusalē est nomen ciuita
tis sanguinū. **T**ropologice tipus est ani
me fidelis que pacē habet consciētie. **A**lle
gorice figura est militantis ecclesie in qua
pacē est caritatis et beniuolētie. **A**nagogi
ce tipū gerit triūphantis ecclesie in q pacē
est ab omi incurso cuiuscūqz molestie. **I**n
sensu historico preualuit **J**eronimus **I**n
tropologico **g**regorius. **I**n allegorico **a**m
brosius. **I**n anagogico **A**ugustinus.

¶ De qualitatibus sacre scripture.

Quatuor sūt qua

litates sacre scripture et precipue
euāgeliorum fm **J**eroni. quibz ad perfe
ctionē pficiunt xpiani. s. precepta manda
ta testimonia et exēpla. **P**recepta sunt ad
mali declinationē. **M**andata ad boni ope
rationē. **T**estimonia ad credendā verita
tem. **E**xēpla ad imitandā sanctitatem.
Veritas scripture sacre ad quattuor se ex
tendit. s. ad felicitatē eternoz cōmendā
dā. **A**d atrocitatē infernoz aggrauandā.

Ad pulcritudinē virtutū et morū psuadendā.
et ad turpitudinē peccōz abhorredam
Primū est pdicādū tanqz appetendū **S**e
cundū tanqz memēdū. **T**ertiū tanqz eligē
dū. **Q**uartū tanqz respuēdum.

¶ De dimensione sacre scripture.

Scriptura sacra dimensioe qdrupli
ci variat. **H**et eni latitudinē i de
scriptioe duoz testamētoz. **L**ogi
tudinē in descriptioe tēpoz et etatū **S**ub
limitatē i descriptioe triū ierarchiarū gra
datim ordinataz. s. ecclesiastice. angelice.
et diuine. **P**rofunditatē in descriptioe mi
sticaz intelligētiarum.

¶ De cōpatione testamentoz ad inuicē.

Vetus testamētū hēt libros qdri
formiter differētes. **H**ab hēt li
bros legales q sūt qnqz libri mo
si. hēt historiales q sūt decē i veteri testamē
to dispōsi. **H**ēt sapiētiāles q sūt qnqz
scz tres salomonis et sapie et ecclēstic. **H**a
bet pphetiales q sūt sex. s. qtuor pphetic
maiores libri duodecim pphetaz. et ilber
psalmoz. **N**ouū testamētū hēt libros cor
respōdētes his. **N**ā legalibz corrūdent li
bri euāgelici historialibz act⁹ aplici. sapiē
tialibz eplē aploz. s. pauli et canonice. p
phetialibz corrūdet. **A**pocalip⁹ in q ē pphē
tia de pñti pterito et futuro. **I**n libris p
mis hēt xps faciē leoninā ppter excellētiāz
autoritatis. **I**n historialibz hēt faciem bo
uis. ppter exēpla virtutis et lōganimitatis
In sapiētiālibz faciē bovis ppter prudentiā
sagacē. **I**n pphetialibz faciē aqle. ppter
intelligētiā pspicacē **A**d scripturā veteris
testamēti pñēt viginti qtuor seniores p
qs intelligunt oēs libri veteris testamēti
nā si qnqz legalibz et octo pphetialibz. et no
uē agyographis q sūt viginti duo. addāt
Ruth et **T**reni tanqz in nūero cōputandi
erūt oēs libri pñse legis viginti quatuor
Quatuor vero aīalia vndiqz oculata ad
scripturā noui ptinēt testamēti p q accipi
unt qtuor euāgeliste. qz prim⁹. s. **M**ar
cus scripsit in iudea lris et sermonibus he
braicis. **S**ecūdus **M**arcus scripsit i ita
lia sermone tñ greco ne greci dedignaren
tur euāgelii sui recipe in latino scriptū.
licet aliq latini gloriēnt se hēre euāgelii
in latino qd ipse primo scripsit. **T**er⁹ lu
cas scripsit in grecia greco sermone. perit⁹
Quart⁹ **J**ohes scripsit i asia. s. in grecia.

¶ De quatuor sinodis.